NN 100/2018 (14.11.2018.), Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-4993/2016 od 11. listopada 2018.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

1969

Ustavni sud Republike Hrvatske, u Drugom vijeću za odlučivanje o ustavnim tužbama, u sastavu sutkinja Ingrid Antičević Marinović, predsjednica Vijeća, te suci Mato Arlović, Snježana Bagić, Davorin Mlakar, Rajko Mlinarić i Miroslav Šumanović, članovi Vijeća, u postupku koji je ustavnom tužbom pokrenuo Jurica Jakus iz Splita, kojeg zastupa Srđan Kalebota, odvjetnik u Splitu, na sjednici održanoj 11. listopada 2018. jednoglasno je donio

ODLUKU

I. Ustavna tužba se odbija.

II. Ova odluka objavit će se u »Narodnim novinama«.

Obrazloženje

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Ustavnu tužbu podnio je Jurica Jakus iz Splita (u daljnjem tekstu: podnositelj), kojeg u postupku pred Ustavnim sudom zastupa Srđan Kalebota, odvjetnik u Splitu.

Ustavna tužba podnesena je povodom presude Visokog prekršajnog suda Republike Hrvatske broj: FPž-665/16 od 7. srpnja 2016. (u daljnjem tekstu: osporena presuda) kojom je uvažena žalba okrivljenika (društva Privredne banke Zagreb d.d. Zagreb, kao prvookrivljenika, i Bože Prke, kao odgovorne osobe prvookrivljenika) te je preinačena presuda Prekršajnog suda u Splitu broj: 33. Pp G-443/15 od 3. lipnja 2016. (u daljnjem tekstu: prvostupanjska presuda) na način da su okrivljenici oslobođeni od optužbe da su počinili prekršaj iz članka 26. stavka 1. alineje 28. i stavka 2. Zakona o potrošačkom kreditiranju (»Narodne novine« broj 75/09., 112/12., 143/13. i 147/13.; u daljnjem tekstu: ZoPKred:75/09-147/13).

1.1. Prvostupanjskom presudom okrivljenici su proglašeni krivima i kažnjeni novčanom kaznom zato što do 1. siječnja 2014. nisu, u skladu s člankom 11.a stavkom 5. ZoPKred-a:75/09-147/13, s podnositeljem kao korisnikom kredita, u kojem ugovoru o kreditu nisu ugovoreni egzaktni podaci na temelju kojih se kamata mijenja, ugovorili aneks ugovora o kreditu radi utvrđivanja parametra (jednu od varijabli: EURIBOR, LIBOR, NRS, prinos na Trezorske zapise Ministarstva financija ili prosječnu kamatnu stopu na depozite građana u odnosnoj valuti) i fiksnog dijela kamatne stope te razdoblja promjene kamatnih stopa.

2. Podnositelj u ustavnoj tužbi tvrdi da su mu osporenom presudom povrijeđena ustavna prava zajamčena člancima 14. stavkom 2., 29. stavkom 1. i 35. Ustava Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.) kao i članci 6., 8. i 14. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (»Narodne novine – Međunarodni ugovori« broj 18/97., 6/99. – pročišćeni tekst, 8/99. – ispravak, 14/02. i 1/06.).

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI PREDMETA

3. Prekršajni postupak pokrenut je optužnim prijedlogom podnositelja zbog prekršaja iz članka 26. stavka 1. alineje 28. i stavka 2. ZoPKred-a:75/09-147/13.

3.1. Nakon provedenog dokaznog postupka prvostupanjski sud je okrivljenike proglasio krivima te ih kaznio novčanom kaznom.

Mjerodavni dio obrazloženja prvostupanjske presude glasi:

»Iz predmetnog Ugovora o kreditu razvidno je da su ga dana 14. travnja 2006. god. u Splitu sklopili prvookrivljenik ... i tužitelj ... kao korisnik kredita (...)

(...) u kojem je ugovorena promjenjiva kamatna stopa koja se mijenja odlukom prvookrivljenika. Pri tome nisu ugovoreni egzaktni podaci na temelju kojih se kamata mijenja niti prema dokazima koji prileže spisu proizlazi da bi okrivljenici do 01. siječnja 2014. god. sa tužiteljem kao korisnikom kredita za postojeći ugovor o kreditu u kojem nisu definirani parametri i njihove uzročno-posljedične veze

ugovorili parametar .... te fiksni dio kamatne stope i razdoblja promjene kamatnih stopa, već su ga samo obavijestili o svom jednostranom određivanju parametra fiksnog dijela kamatne stope.

Ugovorom o kreditu ... koji je prvookrivljenik sklopio sa korisnikom kredita ... dakle, do stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (NN 143/13) nisu bili definirani parametri i njihove uzročno-posljedične veze, pa su okrivljenici bili dužni do 01. siječnja 2014. god. ugovoriti s dužnikom parametar i to jednu od naprijed cit. varijabli, fiksni dio kamatne stope i razdoblje promjene kamatnih stopa, a što nisu učinili.

S obzirom da okrivljenici nisu ispunili naprijed cit. obveze, to su inkriminiranim propuštanjem ostvarili biće djela prekršaja iz odredbi čl. 26. st. 1. podst. 28. i st. 2. Zakona o potrošačkom kreditiranju.«

3.2. Protiv prvostupanjske presude prvookrivljenik je izjavio žalbu koju je Visoki prekršajni sud uvažio te preinačio prvostupanjsku presudu na način da je okrivljenike oslobodio od optužbe da su počinili prekršaj koji im je stavljen na teret. Navedeno iz razloga što djelo činjenično opisano u izreci prvostupanjske presude nije do 1. siječnja 2014. bilo propisano ni sankcionirano kao prekršaj.

Mjerodavni dio obrazloženja osporene presude glasi:

»(...) iz izreke prvostupanjske presude potrebno je istaknuti da je dana 1. siječnja 2014. godine stupio na snagu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju ('Narodne novine', broj: 143/13.) (...)

Nadalje, prijelaznim i završnim odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju ... i to odredbom članka 13. stavka 2. propisano je da za postojeće ugovore o kreditu sklopljene do stupanja na snagu ovog Zakona, u kojima nisu definirani parametri i njihove uzročno-posljedične veze, vjerovnici moraju s dužnikom uskladiti kamatnu stopu, određivanjem parametra i fiksne marže, kao i razdoblja promjena kamatnih stopa, najkasnije do 1. siječnja 2014. godine.

Istim Zakonom i to odredbom članka 15. propisano je da Zakon stupa na snagu 1. siječnja 2014. godine.

Kako se dan stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju ... konkretno 1. siječnja 2014. godine, podudara s danom kada su vjerovnici bili dužni uskladiti s dužnicima kamatnu stopu ... to je ovaj sud smatrao upitnim ustavnost te zakonske odredbe, obzirom da okrivljenici do dana stupanja na snagu tog zakona nisu bili u obvezi sklapati anekse ugovora s dužnicima, a naročito to nisu bili u obvezi činiti retroaktivno i to stoga što su prema ranijem Zakonu o potrošačkom kreditiranju ('Narodne novine', broj: 75/09. i 112/12.) bili u obvezi samo definirati parametre, za koje propuštanje je bila i propisana prekršajna sankcija, dok je sankcija za propuštanje ugovaranja propisana tek od 1. siječnja 2014. godine, kada je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju ... stupio na snagu.

(...) ovaj sud je Ustavnom sudu ... podnio zahtjev za ocjenu suglasnosti spornih odredbi Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju (...)

(...) Obrazlažući svoju odluku Ustavni sud ... u bitnom je naveo da ne postoji mogućnost da se pravnim subjektima nameće izvršenje obveze, propisane novim zakonom, već na dan publikacije zakona u službenom glasilu, a koje bi se trebale izvršiti do dana njegova stupanja na snagu, s posljedicom da se neizvršenje obveze na dan njegova stupanja na snagu smatra prekršajem, uslijed čega je utvrdio nesuglasnost s člankom 3. Ustava (...)

Imajući u vidu da se u konkretnom slučaju okrivljenicima stavlja na teret da do 1. siječnja 2014. godine nisu s dužnikom sklopili aneks ugovora, a odlukom Ustavnog suda ... ukinut je upravo članak 13. stavka 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o potrošačkom kreditiranju u dijelu koji je glasio da bi vjerovnici bili u obvezi to učiniti najkasnije do 1. siječnja 2014. godine, te je Ustavni sud ... utvrdio da za prekršaj iz članka 26. stavka 1. alineje 28. Zakona o potrošačkom kreditiranju ne može nitko prekršajno odgovarati do 1. travnja 2014. godine, to je evidentno da djelo činjenično opisano u izreci pobijane presude u vrijeme kada su prema okrivljenju okrivljenici počinili prekršaj, nije bilo propisano niti sankcionirano kao prekršaj.«

III. PRIGOVORI PODNOSITELJA

4. U ustavnoj tužbi podnositelj, u bitnom, navodi da Visoki prekršajni sud u njegovom slučaju »nije poštovao« odluku Ustavnog suda broj: U-I-3541/2015, U-I-2780/2015 od 4. svibnja 2016. »te je u potpunosti ignorirao njena utvrđenja kao i obvezujuća pravna shvaćanja«. Naime, podnositelj u ustavnoj tužbi tvrdi da Ustavni sud »nije utvrdio nepostojanje prekršaja« već da je »iskoristio svoje ovlaštenje da sam odredi način provedbe svoje odluke i to na način da je sam odredio zakonski rok za postupanje sukladno Zakonu o potrošačkom kreditiranju«.

Dalje, tvrdi da se »Prema jasnoj ustavnoj odredbi zakon ... ukida a ne poništava« i da takvo ukidanje djeluje *pro futuro.* U nastavku citira mjerodavne dijelove ustavnosudske prakse i prakse Vrhovnog suda Republike Hrvatske o pravnim učincima odluka Ustavnog suda.

Također, navodi da je »nedvojbeno stavljen u nejednak pravni položaj u odnosu na sve ostale građane RH, konkretno ostale ovlaštene tužitelje u istovrsnim predmetima, u kojima isti sud, Visoki prekršajni sud RH, u istovjetnim predmetima, nije donio ovakve preinačujuće i oslobađajuće presude«. U tom smislu, nabraja i kao prilog ustavnoj tužbi dostavlja više odluka (rješenja) Visokog prekršajnog suda u kojima su prvostupanjske presude ukinute i predmeti vraćeni sudu prvog stupnja na ponovni postupak.

U nastavku podnositelj citira stajališta Ustavnog suda o pravu na pravično suđenje koje je Ustavni sud zauzeo u svojoj praksi, te navode ustavne tužbe zaključuje tvrdnjom o tome da Visoki prekršajni sud svoja stajališta iznesena u osporenoj presudi »nije uopće obrazložio« i da je u odlučivanju Visokog prekršajnog suda »evidentna ... arbitrarnost ili samovoljnost«.